

N:o 45.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1899, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse från kronans mark inom Piteå socken af ett område till plats för en kapellbyggnad m. m.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt protokoll öfver ecklesiastikärenden har Kongl. Maj:t i en den 10 sistlidne februari till Riksdagen aflåten proposition (n:o 37) föreslagit Riksdagen medgifva, att af Pite kronopark ett å en af landtmäteriauskultanten E. L. Hollström år 1897 upprättad karta med bokstäfverna a, b, c och d utmärkt område om $2\frac{1}{2}$ hektars ytvidd finge till plats för ett kapell jemte begravningsplats för alltid upplåtas till Piteå landsförsamling under vilkor, att området blefve på församlingens bekostnad af vederbörande revirförvaltare utstakadt och å karta lagdt; att å området vid upplåtelsen befintlig afverkningsbar skog skulle för kronans räkning tillgodogöras, dock med rätt för församlingen att, der den så önskade, tillösa sig samma skog emot ersättning, som i sådan händelse skulle efter i orten gängse pris af domänstyrelsen bestämmas; samt att församlingen skulle, der så påfordrades, kring hela ifrågavarande område uppföra och underhålla lämpligt stängsel.

Bih. till Riksd. Prot. 1899. 4 Saml. 1 Afd. 29 Häft. (N:is 45—54.) 1

Af ofvannämnda statsrådsprotokoll inhemtas, hurusom Piteå landsförsamlings kyrkoråd, sedan församlingen å kyrkostämman den 25 april 1897 beslutit att i närheten af Långträsk station inom Piteå socken på församlingens gemensamma bekostnad uppföra ett kapell och i samband dermed anordna begravningsplats äfvensom att för sådant ändamål begära upplåtelse från kronans mark af ett område om $2\frac{1}{2}$ hektar, hvilket beslut å kyrkostämman den 7 november nämnda år så till vida ändrats, att för beredande bland annat af lämpligare utrymme för kyrkostugor upplåtelsen borde afse ett område om 5 hektars ytvidd, uti en till Kongl. Maj:ts ingifven ansökning, jemlikt uppdrag, anhållit, att ett å en vid ansökningen fogad, af landtmateriauskultanten E. L. Hollström år 1897 upprättad karta utmärkt område om 5 hektar, beläget å kronans mark inom förberörda socken på ett afstånd från jernvägsgrinden vid Långträsk station af 586 meter, efter landsvägen räknadt, måtte få för nämnda ändamål till församlingen upplåtas kostnadsfritt.

Till stöd för denna ansökning hade anförts hufvudsakligen, att Storlångträsk by, i närheten af hvilken omförmälda kapell vore afsedt att uppföras, vore belägen omkring $5\frac{1}{2}$ mil från församlingens kyrka, hvadan och då flera mindre byar och lägenheter låge bortom nämnda by på ända till $8\frac{1}{2}$ mils afstånd från kyrkan, behofvet af en gudstjenstlokal med begravningsplats inom ifrågavarande trakt gjort sig högeligen kämbart, samt att församlingen ansåge sig hafva skäl för sin begäran om kostnadsfri upplåtelse af kronomark deruti, att all för ändamålet lämplig mark tillhörde kronan, och att församlingen, som ganska snart måste vara betänkt på sin delning, hade att, utöfver kostnaden för nämnda kapell och begravningsplats, emotse dryga utgifter för kyrkliga behof. I sammanhang härmed hade framhållits, att den mark, som låge mellan det nu ifrågasatta området och ett till utrymme för stationssamhälle vid Långträsk station afsöndradt område, vore sumpig och af sådan anledning till begravningsplats olämplig.

På grund af remiss hade domänstyrelsen i detta ärende inkommit med yttranden af vederbörande jägmästare, öfverjägmästare och kontraktsprost, domkapitlet i Hernösand samt Kongl. Maj:ts befallninghafvande i Norrbottens län äfvensom med eget, af en öfversigtskarta åtföljdt utlåtande, hvarefter jemväl kammarkollegium, efter erhållen befallning, sig yttrat.

Jägmästaren anmärkte, att det väl varit önskligt, att kapellplatsen lagts i sammanhang med omförmälda stationssamhälle, enär i händelse af bifall till församlingens föreliggande framställning ett mellanliggande om-

råde af omkring 14 hektars ytvidd komme att så godt som gifvas till spillo, utsatt, som det enligt jägmästarens mening blefve, för trafik och åverkan, men att, då sakkunnige, af församlingen utsedde personer ansett detta område olämpligt för ifrågavarande ändamål, jägmästaren icke trodde sig i nämnda olägenhet finna tillräckligt skäl för afstyrkande, desto hellre som det mellanliggande området sannolikt blefve behöfligt för stations-samhällets utvidgning. Jägmästaren hemställde för den skull, att den sökta upplåtelsen måtte beviljas, dock mot lösen för marken jemte derå växande skog.

Öfverjägmästaren meddelade, att det i ansökningen afsedda området bestode af god, jemn och högländ mark, beväxt med ganska tätsluten, medelåldrig och äldre tallskog, och vore af samma beskaffenhet som den mellan detta område och stationssamhället liggande delen, som utgjordes af hed- eller moland, samt att han i händelse af bifall till ansökningen ansåge kapellplatsen böra på ett eller annat sätt läggas i omedelbart sammanhang med stationssamhällets område.

Kontraktsprosten anförde, att den till inemot 1,200 personer uppgående, inom karga och vidsträckta bygder på betydande afstånd från moderkyrkan utspridda befolkning, för hvilken kapellet i fråga närmast vore afsedt, vore med hänsyn till själavården den minst tillgodosedda inom hela den folkrika och vidsträckta församlingen, hvadan de allvarligaste och mest beaktansvärda kraf förelåge att inom samma trakter inrätta ett kapell jemte dertill hörande begravningsplats; att kapellet syntes böra förläggas i närheten af Långträsk, emedan dels stambanan nu sammanbunde de öfre delarne af de eljest genom ingen väg med hvarandra förenade norra och södra bygderne af församlingen, dels ock ett ordnadt stationssamhälle syntes komma att inom kort uppväxa vid Långträsk; att, då kapellet syntes böra uppföras utom stationssamhällets område, någon mer passande plats än den af församlingen föreslagna icke syntes finnas, helst det mellan den föreslagna kapellplatsen och stationssamhället belägna området enligt på platsen företagna undersökningar vore sumpigt och således ej för ändamålet tjenligt; att det af mångahanda anledningar syntes mindre lämpligt att uppföra så kallade kyrkostugor i kapellens omedelbara närhet, på grund hvaraf, och då tomter för dylika byggnader kunde erhållas på angränsande, enskilde tillhörig mark, församlingen syntes kunna åtnöjas med ett område om $2\frac{1}{2}$ hektar; att, beträffande frågan om områdets kostnadsfria upplåtande, församlingen, som vore länets folkrikaste, väl icke förklarar sig oförmögen att sjelf bekosta de med

bygget förenade utgifter, men att hänsyn dervid dock, enligt kontraktsprostens tanke, borde tagas icke så mycket till den folkrika församlingen, som dock genom att för kapellbyggnadens uppförande och begravningsplatsens anordnande anslå ett belopp af 9,500 kronor redan gjort för saken ett ganska vackert och frivilligt offer, utan fastmer till den fattiga, aflägsset boende befolkning, för hvilken kapellet vore afsedt, i hvilket hänseende vore att framhålla, hurusom den ekonomiska bärkraften hos denna befolkning vore allt för svag för att densamma skulle kunna på egen bekostnad bereda sig utväg till en bättre ordnad själavård, utan att berörda behof kunde fyllas allenast genom gemensamma uppoffringar af församlingen i sin helhet; samt att det på grund häraf syntes billigt och rättvist, att den för kapell jemte begravningsplats erforderliga mark blefve åt församlingen kostnadsfritt upplåten, desto hellre som kronans inom Norrbottens län och den företrädesvis inom Piteå socken belägna marken vore af den omfattning, att den kostnadsfria upplåtelsen af det försvinnande lilla område, hvarom nu vore fråga, icke syntes från skogsväsendets sida böra tillmätas allt för stor vikt i jämförelse med det behjertansvärda kyrkliga ändamål, som deraf vunnas.

I detta kontraktsprostens yttrande hade domkapitlet instämt under hemställan, att Kongl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder, hvarigenom evärdlig och kostnadsfri upplåtelse af $2\frac{1}{2}$ hektar å det af församlingen föreslagna område af kronans mark för uppförande af kapell och anläggning af begravningsplats bereddtes församlingen.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge, att, då behovet af ett kapell med begravningsplats å den af församlingen angifna trakten vore påtagligt, och församlingen, åtminstone ej utan allt för stora kostnader, kunde förvärfva sig för ändamålet nödigt och lämpligt område af enskild mark, en upplåtelse från kronomarken icke borde möta hinder, helst frågan i detta fall vore af ett allmänt intresse.

Med anledning deraf, att Kongl. Maj:ts befallningshafvande emellertid framhållit önskvärdheten deraf, att den del af kronoparken, som omedelbart gränsade till stationsområdet, i första rummet anlätades för ifrågasatt ändamål, hade domänstyrelsen låtit jägmästaren verkställa besigtning af omförmälda mellan den af församlingen ifrågasatta kapellplatsen och stationssamhället belägna mark, hvarefter jägmästaren, med öfverlemnande af en utaf landtmateriauskultanten I. Bexelius år 1898 upprättad karta, derå inlagts förslag till reglering af denna mark, meddelat, att samma mark icke vare sig hade det läge eller i öfrigt vore af den be-

skaffenhets, att den kunde anses för ändamålet lämplig, hvaremot en i nordvestra hörnet af det af församlingen föreslagna området erbjöde bästa tomtplatsen för kapellet.

Domänstyrelsen anförde, att den mark, som i ansökningen afsåges, vore belägen å en mellan enskildes egor inskjutande skogstrakt af den stora, i Piteå socken belägna kronoparkskomplex, som benämndes Pite kronopark, och innehölle en areal af 103,540 hektar; att å denna trakt af kronoparken norra stambanan ginge fram, skärande den från Piteå till Arvidsjaur ledande landsvägen; att vid skärningspunkten låge Långträsk station, invid hvilken ett område af, förutom utfartsvägar, 37,12 hektar blifvit genom kongl. bref den 17 maj 1895 från kronoparken upplåtet för att tillgodose ett blifvande stationssamhälles behof af tomtplatser; att styrelsen, beträffande sjelfva saken, ansåge att, då vederbörande myndigheter vitsordat behofvet af ett kapell uti ifrågavarande del af socknen, och af det anförda framginge att marken derstädes tillhörde kronan, församlingens begäran om markupplåtelse förtjenade afseende; att styrelsen emellertid med anledning af hvad domkapitlet anført hölle före, att en areal af $2\frac{1}{2}$ hektar vore fullt tillräcklig; att den af jägmästaren omförmälda höjden syntes, såsom obestriddigen den lämpligaste platsen, svårigen kunna för kapellens ändamålsenliga uppförande undvaras, hvadan af det utaf församlingen begärda och å Hollströms karta utmärkta området den del, hvarå nämnda höjd vore belägen, syntes med en areal af $2\frac{1}{2}$ hektar böra till församlingen upplåtas på sätt styrelsen å samma karta medelst streckade linier mellan bokstäfverna a, b, c och d närmare angifvit; att olägenhet genom intrång visserligen befarats skola uppstå för den mellan kapellplatsen och stationen kvarblifvande kronoparksdelen, men att, då kyrkostugor med åtföljande bosättningar å kapellplatsen förmodades icke komma till stånd, den befarade olägenheten icke syntes blifva af någon betydighet; samt att enligt styrelsens uppfattning giltiga skäl ej vore anförda för afgiftsfri upplåtelse, utan borde köpeskilling för marken med derå växande skog erläggas till kronan på sätt i fråga om Långträsk stationssamhälles tomtplatser vore genom ofvannämnda kongl. bref stadgadt.

Uti ofvanberörda kongl. bref den 17 maj 1895 stadgades bland annat: att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna skulle, samtidigt för alla tomterna, uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedd lämplig person, hvarvid särskildt värde borde åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden; samt

att tomt finge af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till pris motsvarande minst den sålunda föreslagna köpeskillingen upplåtas till den, som hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmälde sig till erhållande af sådan tomt och dervid erlade värdet för å tomten befintlig skog jemte en femtedel af köpeskillingen för jorden.

Slutligen hade kammarkollegium uti sitt utlåtande, under erinran att vida mer än hälften af Piteå sockens nuvarande yttinnehåll blifvit jemlikt kongl. bref den 16 maj 1879 afsatt till kronopark, anført, att kollegium, som genom hvad i ärendet förekommit ansåge hafva till fyllest ådagalagts så väl behovet af kapell tillika med begravningsplats inom ifrågavarande trakter som äfven det föreslagna områdets lämplighet härför, icke hade något att erinra deremot, att mark blefve för detta ändamål af kronans här belägna kronoparker för alltid upplåten till församlingen, men att, då församlingen icke visat sig hafva oundgängligt behof af ett område af större omfattning än $2\frac{1}{2}$ hektar, upplåtelsen icke syntes böra öfverstiga denna areal; samt att, vidkommande frågan huruvida upplåtelsen borde vara kostnadsfri, kollegium funne sig, särskildt af hvad kontraktsprosten i ärendet anført, hafva anledning biträda hvad denne äfvensom domkapitlet derutinnan hemstält, dock att den på området vid upplåtelsen befintliga afverkningsbara skog borde för kronans räkning tillgodogöras, med rätt likväl för församlingen att inlösa skogen eller viss del deraf.

Då genom det ifrågavarande kapellets uppförande skulle tillgodoses ett viktigt andligt kulturintresse i en aflägsen bygd, och de uppoffringar härför, hvartill församlingen visat sig beredd, vore ganska afsevärda, tvekade departementschefen icke att för sin del tillstyrka kostnadsfri upplåtelse af det relativt till kronans öfriga marker å dessa trakter obetydliga området; och hemställde han därför, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta ifrågavarande proposition.

Statsutskottet, till hvars förberedande behandling denna proposition blifvit hänvisad, har emot densamma icke haft något att erinra, hvidan utskottet hemställer,

att hvad Kongl. Maj:t i förevarande hänseende föreslagit må af af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 14 april 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
